

20.12.2024

JulkICT

Uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hankkeen ohjausryhmä, 5. kokous

Aika torstai 19.12.2024 klo 9:30-11:00

Paikka Microsoft Teams

Osallistujat	Jarkko Levasma, pj.	valtiovarainministeriö
	Timo Kievari	liikenne- ja viestintäministeriö
	Jukka Haapamäki	opetus- ja kulttuuriministeriö
	Mikko Levämäki	sisäministeriö
	Teemupekka Virtanen	sosiaali- ja terveysministeriö
	Petteri Ohvo	työ- ja elinkeinoministeriö
	Pekka Rehn	Digi- ja väestötietovirasto
	Alexandra Hacklin	valtiovarainministeriö
	Laura Kolinen	valtiovarainministeriö
	Teemu Kääriäinen	valtiovarainministeriö
Poissa	Anna-Riikka Pouttu	valtiovarainministeriö
	Päivi Anttila	valtiovarainministeriö
	Katja Väänänen	valtiovarainministeriö
	Aleksi Yrttiaho	sosiaali- ja terveysministeriö

1. Esityslistan sekä edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 09:32. Hyväksyttiin ohjausryhmän kokouksen esityslista sekä edellisen kokouksen (kirjallinen sähköpostikokous 19.11.2024) pöytäkirja.

2. Hankkeen tilannekatsaus

Anna-Riikka Pouttu esitteli Uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hankkeen yleistilanteen. eIDAS-komitea hyväksyi ensimmäiset täytäntöönpanoasetukset 21.11.2024, ja 24 kuukauden määräaika lompakon tuottamiselle käynnistyy 24.12.2024. Kuluvalle kaudella on käyty läpi tunnistuslakiin tehtäviä muutoksia ja keskitytty mm. henkilöllisyyden linkittämisen toteutuksen periaatteisiin. Poliisihallitukselle on myönnetty rahoitus digitaalisen henkilöllisyydestodistuksen tuottamiseksi. Tulevalla kaudella jatkotyöstetään vuoden 2025 toimintasuunnitelmia, sekä keskustellaan Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien kanssa eIDAS-asetuksen mukaisista toteutuksista. Ensimmäiset hyväksytyt täytäntöönpanoasetukset ovat vielä vajaita erityisesti valmistelussa olevien standardien osalta, jolla voi olla vaikutusta kehitystyöhön.

Käytiin läpi vuoden 2025 painopisteitä. Hallituksen esityksen juridisten linjausten on tarkoitus valmistua pääsiäiseen mennessä, ja lausuntokierros ajoittuisi kesä-elokuulle. Lompakkoekosysteemikuvaus on tarkoitus toimittaa lausuntokierrokselle hallituksen esityksen yhteydessä. Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuuskauden aikana olisi tarkoitus edistää pohjoismaista yhteistyötä lompakon arviointikriteeristön ja arviointilaitoksen osalta. Hyväksytyjen täytäntöönpanoasetusten mahdollisia kansallisia säädöstarpeita analysoidaan, ja erityisesti luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön tunnistetietojen liikkeelle laskua edistetään.

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) osallistuu eIDAS-yhteistyöryhmän alaisen työryhmän toimintaan. Lompakon rajat ylittävissä pilotoinneissa todisteiden tekninen toteutus on pitkällä. Kuluvalla kaudella edistetään avainsäilöratkaisun työsuunnitelmaa. Kansalaisvarmenteen notifiointi on edennyt pitkälle. Täytäntöönpanoasetusten vaatimusten ja standardien keskeneräisyys sekä tiukat aikarajat aiheuttavat haasteita. Tulevalla kaudella kansalaisvarmenteen notifiointin raportti esitellään EU-työryhmälle, ja hankkeessa tapahtuu resurssointi- ja organisointimuutoksia.

Puheenjohtaja ja osallistujat totesivat arviointikriteeristön osalta tehtävän pohjoismaisen yhteistyön tärkeäksi. Keskusteltiin lakiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista tehtävistä muutoksista säädösvalmistelun yhteydessä. Kokonaisuuteen voi liittyä myös varautumisvelvollisuus sähköisten tunnistuspalveluiden tarjoajille. Konkreettiset lain muutostarpeet on tarkoitus tunnistaa alkuvuodesta, mutta kokonaisuudessa tulee arvioida myös hallituksen esityksen etenemiselle asetetut aikataulut.

Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi.

3. Sähköisten attribuuttitodistusten tuottaminen julkisen sektorin asiointipalveluissa

Teemu Kääriäinen kävi läpi esitystä sähköisten attribuuttitodistusten tuottamisesta julkisen sektorin asiointipalveluissa sisältäen ehdotuksen kokonaisuuden edistämisestä. Valtiovarainministeriö järjesti 9.10.2024 keskeisille virastoille työpajan, jonka tarkoituksena oli ymmärtää tarpeita sähköisten todisteiden liikkeelle laskuun. Havaintoina oli, että julkishallinnon tuottamat todisteet tulisi liikkeelle laskea hyväksytyinä sähköisinä todisteina. Lisäksi lähes kaikki virastot ilmaisivat halukkuutensa hyödyntää todisteiden liikkeellelaskuun keskitettyä palvelua. Suomi.fi palveluväylä nähtiin suosituimpana vaihtoehtona kytkeytyä virallisiin lähteisiin.

Käytiin läpi keskitetystä sähköisten attribuuttitodistusten liikkeelle laskusta laaditut vaihtoehdot. Ensimmäisessä vaihtoehdossa rajauduttaisiin perustoteutukseen, ja eIDAS-hankkeessa tuotettaisiin luonnollisen henkilön sekä oikeushenkilön tunnistetiedot sekä digitaalinen henkilöllisyystodistus. Toisessa vaihtoehdossa toteutettaisiin DVV:llä palvelupohjainen malli julkishallinnolle, ja Suomi.fi -palveluväylän kautta pystyttäisiin joustavasti tuottamaan eri todisteita. Kolmannessa vaihtoehdossa DVV toimisi palveluntarjoana myös yksityisen sektorin todisteiden liikkeellelaskussa. Neljännessä vaihtoehdossa julkinen sektori tuottaisi vain tunnistetiedot sekä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen, ja yksityinen sektori tuottaisi muut lompakkoon vietävät todisteet.

Esitettiin, että ensi vaiheessa edettäisiin ensimmäisen vaihtoehdon mukaisesti. Kun täytäntöönpanoasetusten toinen osio on hyväksytty ja todisteiden liikkeellelaskun reunaehdot ovat selvillä, valtiovarainministeriö toteuttaisi markkinaselvityksen yksityisen sektorin kyvystä hyväksytyjen luottamuspalveluiden tarjoamiselle. Jos tarjontaa ei olisi syntymässä, harkittaisiin etenemistä toisen vaihtoehdon mukaisesti.

Keskustelussa sähköisten attribuuttitodistusten liikkeellelaskun palvelullistaminen nähtiin varteenotettavana vaihtoehtona, ja yksityisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa palvelua olisi tärkeä arvioida. Kiinnitettiin huomiota siihen, ettei Suomi.fi -palveluväylän toimintaperiaatetta

tulkittaisi virheellisesti. Keskitetty palvelupohjainen malli todisteiden liikkeellelaskulle mahdollistaisi virastojen matalan kynnyksen mukaantulon, ja loisi pohjaa lompakkoekosysteemille. Korostettiin, että palvelun tulisi olla lompakon loppukäyttäjälle selkeä. Todettiin, että Suomi.fi-palveluväylän hyödyntämistä todisteiden liikkeellelaskussa tulisi vielä arvioida ja jättää päätös teknisestä ratkaisusta myöhemmäksi. Keskusteltiin todistusten liikkeellelaskun tulorahoituksesta. Lompakon käytön tulee olla maksutonta, mutta sähköisiin todisteisiin on mahdollista liittää maksullisuutta. Maksuliikennevirrat tarvitsevat vielä jatkoselvitystä.

Hyväksyttiin esitetty etenemistapa. Päätettiin, että kokonaisuutta edistetään ensimmäisen vaihtoehdon mukaisesti vaiheittain niin, että tähdätään toisen skenaarion toteuttamiseen. Toteutetaan markkinaselvitys yksityisen sektorin mahdollisuuksista hyväksytyjen luottamuspalveluiden tarjoamiseen. Tämän hetken tiedon pohjalta arvioitaessa toisen vaihtoehdon mukainen palvelullistettu malli olisi tavoitetilana, mutta tällä hetkellä ei ole vielä edellytyksiä päättää sen lopullisesta toteuttamisesta.

4. Riskienhallinta

Teemu Kääriäinen kävi läpi eIDAS-hankkeen riskienhallintaa sekä erityisesti SDG OOTS-järjestelmän ja lompakon kehityksen päällekkäisyyteen liittyvää riskiä. Riskien määrä on noussut joulukuussa järjestetyn riskityöpajan myötä, jossa tunnistettiin neljä uutta riskiä. Merkittävien riskien määrä on noussut viidestä kuuteen, ja riski koskien roolien epäselvyyksiä on poistunut. Henkilöllisyyden linkittämisen riski ei ole enää sietämätön riski, mutta akkreditoituja arviointilaitoksia koskeva riski on noussut uudeksi sietämättömäksi riskiksi. SDG OOTS -järjestelmän ja eIDAS-asetuksen mukaisen lompakon kehityksen välillä on tunnistettu päällekkäisyyttä. Kansallisesti on tärkeää varmistaa, ettei päällekkäistä työtä tehtäisi. Riski on todennäköinen ja vaikutukseltaan kohtalainen. Kyseessä on merkittävä riski, jolle on luotavaa suunnitelma riskin pienentämiseksi. SDG OOTS -järjestelmän evidenssien ja eIDAS-asetuksen mukaisten todisteiden tieto- ja hallintamalleja pyritään yhtenäistämään ristiriitaisuuksien välttämiseksi.

Keskustelussa todettiin kansallisen yhteistyön olevan tärkeää. Yhteiseen vaikuttamistyöhön komission suuntaan tulisi kiinnittää huomiota, ja ratkaisupolku olisi tärkeää määritellä yhteistyössä. Puheenjohtaja nosti esiin yhtenä vaikuttamiskanavana EU:n yhteentoimivuuslautakunnan, johon Suomi on juuri valittu puheenjohtajaksi.

Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi.

5. Oikeushenkilöiden sähköisen asioinnin edistäminen

Teemu Kääriäinen kävi läpi esitystä koskien oikeushenkilöiden sähköisen asioinnin edistämistä pohjautuen 22.11.2024 yhteistyössä Yrityksen digitalous -hankkeen kanssa järjestettyyn pyöreän pöydän keskusteluun oikeushenkilöiden lompakoista. Keskustelun tarkoituksena oli selvittää tilannetta markkinaehtoisten oikeushenkilölompakoiden syntymiselle. Oikeushenkilöiden lompakoiden yleistymisen edellytyksenä nähtiin todisteiden tuottaminen, missä julkisella sektorilla nähtiin keskeinen rooli. Vastuukysymykset ja riskilähtöisyys nähtiin tärkeinä. Oikeushenkilöiden lompakoille ja luotettavalle yritystiedolle nähtiin tarvetta. Lompakkoon siirtävistä käytötapauksista kaivattiin lisätietoja, ja käytötapauksista tulisi löytyä liiketoiminnallinen hyöty. Yhteistyö oikeushenkilölompakoiden tuottamisessa tunnistettiin tärkeäksi, mutta kilpailuoikeudelliset näkökulmat voivat tuoda haasteita.

Keskustelussa todettiin, että pyöreän pöydän keskustelu toimi hyvänä keskustelunavauksena oikeushenkilön lompakoista. Jatkossa olisi tärkeää kiinnittää huomiota konkreettisiin

etenemisaskeliin. Puheenjohtaja nosti esiin Findynet Osuuskunnan keskeisenä toimijana oikeushenkilöiden lompakoiden ja sähköisen asioinnin edistämisessä.

Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi.

6. Muut esille tulevat asiat

Keskusteltiin eIDAS-asetuksen mukaiseen lompakkoon liittyvistä EU:n sektorikohtaisista lainsäädäntöaloitteista ja käyttötapauksista sekä siitä, miten tämä työ kytkeytyisi Uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hankkeeseen. Konkreettisina yhteistyön kanavina käyttötapauksen osalta tunnistettiin valtiovarainministeriön elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelma sekä tiedonhallinnan asiantuntijaryhmän kokoonpanot. Myös eIDAS-hankkeen sidosryhmäyhteistyön kautta edistetään käyttötapauksiin liittyvää työtä. Todettiin, että sektorikohtaisista käyttötapauksista olisi hyödyllistä saada enemmän keskustelua, mutta eIDAS-hankkeessa ei pystytä koordinoimaan kaikkia EU:sta tulevia lompakkoon kytkeytyviä aloitteita. Puheenjohtaja totesi, että aiheeseen palataan myöhemmin ja pohditaan, miten resurssien puitteissa asiaa voitaisiin mahdollisesti edistää. eIDAS-hankkeen pääpainona on kuitenkin tuottaa perusinfrastruktuuria lompakon hyödyntämiselle.

7. Seuraava kokous

Ohjausryhmän seuraavat kokoukset järjestetään:

- to 6.2.2025
- ke 19.3.2025
- ke 23.4.2025
- ke 4.6.2025

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:05.